

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

כניליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה כתבת-חקירה בנושא צרכני תחת הכותרת "האם הקבלן שלך רמאי?" במהלך הכנתה של הכתבה נבדקו ההיבטים השונים של מיסיון הקבלנות, הפרצות בחוק, ושאר מרכיבים, שגררו אזרחים השואפים לשיכון להניח כספם על קרן הצבי. מדור-הבידור של השבועון הביא, תחת הכותרת "מופיה נגד נינה: קרב בין הכשרים" את כתבת-השערה, שתי ארה את המאבק העיקש שבין כוכבות הקולנוע האיטלקי. סופרו של השבועון באירופה, עמוס קינן, פירסם במדור, "הסכון המשותף" את "שעת האפריטיב" - אחד מנוסיונותיו במיומנות,

שהפכוהו מאוחר יותר ל"האיש שבא לספור". במדור המדע הפופולארי פורסמה כתבה תחת הכותרת "כיצד להירדם" בכתבה הדגמות שונות של אופני הירדמות. בשער האחורי הובאו כמה המשרים מתוך "תחרות החמשים" שאורגנה על-ידי השבועון. בשער הניליון: שחקנית הקולנוע האיטלקיה, סופיה לורן.

דיוקראטיה נוסח מפא"י ונשיאה * האיש שקרע את

שטרות הכסף * הבדיחה הגרמנית שלא הצחיקה

"העולם הזה" 932 תאריך: 25.8.1955

מפלגות

כי שקט הוא רפש

כי שקט הוא רפש הפקר דם ונפש למען ההוד הנסתר...

כל אחד ממנהיגי חרות למד בנעוריו את המילים האלה של הימנון בית"ר, פרי עטו של זאב ז'בוטינסקי. כשחגגו את מסעי-ניצחונם לתוך הכנסת השלישית, היה ברור להם כי השקט נשאר אויבם הערי קרי: אם ירצו להתמיד בעלייתם גם בבחירות הבאות, יהיה עליהם להוכיח לי המונים שהם לוחמים מילחמה עקשנית ומתמדת.

לכל מילחמה דרושים שניים. חרות וזקקה במילחמתה לעזרת מפא"י. אם חששו אנשי חרות, שמפא"י לא תשתף פעולה, נרגעו השבוע. היה מנוי וגמור עם מפא"י לעזור לחרות על-ידי שרשרת של התגרויות טיפשיות.

תת-מיקיעים על הכביש. נשיא המדינה הוא האיש המסמל את ריבונות המדינה, מעל לעסקי המפלגות. לכבד את הנשיא פירושו לכבד את המדינה. מצידו חייב הנשיא - וחייבים יועציו ועוזריו - להקפיד שלא יתגבב לניהול ענייני הנשיא. אות אף שמץ של חשד בדבר משוא-פנים.

השבוע היה על הנשיא למלא תפקיד פורמאלי גרידא: להזמין את ראשי כל סיעות הכנסת, להתייעץ עימן בקשר להרי

כתב ממשלה. אין זה אלא טכס - לא הנשיא מרכיב את הממשלה אלא דויד בן-גוריון, ועוד לא נולד האיש שיתן לבן גוריון עצות בעניינים מעין אלה. לא היתה כל סיבה מדוע לא ינהגו יועצי הנשיא בדרך הסבירה: להזמין את ראשי הסיעות לפי התור; בהתאם לגודל הסייעות.

אולם היועצים התחכמו, התקינו לוח זמנים שלא היתה לו כל מטרה אלא להשאיר את מנהיגי חרות, אנשי הסיעה השנייה בגודלה בכנסת, בסוף. היה זה עלבון ברור, מתקבל על דעת ההמונים, וראשי תנועת החרות קפצו עליו כפי שהיו חיילי האצ"ל קופצים בעבר על מיטען של תת-מיקיעים, שנשכחו על-ידי הבריטים בכביש. הם לא הפיעו לפגישת-ליגל עסקן מחרות: "אנו מוכנים למילחמה. כל מה שאנו דורשים ממפא"י הוא לספק לנו את הנשק!"

דרכי אדם

סלע המחלוקת

אזרחים רבים נטלו לידם את שטרות הכסף החדשים, מיהרו לעקם את חוטמם. כולם נדהמו מצורתם. אדם אחד לא הסתפק בכך. הוא לא הסתכל בקנקן, אלא במה שכתוב בו.

מעולם לא היה הרופא הרצליאני ד"ר יוסף אבן-אודם (רובינשטיין) הודף בצע. אולם היה זה אדם בעל התעניינות גדולה במסבע של מדינת-ישראל. חמש שנים

מחיינו הקדיש אבן-אודם (84) למילחמה במסבע הקיים. דינה, זון ליכר. טוען אבן-אודם: השם הנכון למסבע הישראלית הוא סלע, לא לירה. שיא הניתוח לדבריו הוא החלפת השם מיל דווקא בשם התניכ"י "פרוטה". דין לירה כדין מיל, דין סלע כדין פרוטה. אולם לא על הסלע לבדו עומדת מילחמתו של אבן-אודם. הוא קבע שמות לכל מיני המסבעות: אלף פרוטה - סלע, חמש מאות פרוטה - שקל, מאתיים וחמישים פרוטה - בקע. מאה פרוטה - דינר, חמישים פרוטה - זון, עשרים וחמש פרוטה - גירה, עשר פרוטה - אגורה, חמש פרוטה - מעה, וכן: ארי בעה סלעים - פרס, עשרה סלעים - מנה, חמישים סלעים - ככר, מאה סלעים - ככריים.

בינתיים מתבטא היחס היחיד שבין ד"ר אבן-אודם למסבע, בסכום העצום (מאות סלעים) שעלו לו המיברקים, המיכ"תבים והחוזרים ששיגר לועד הלשון, לסיעות בכנסת, לנשיא המדינה ולאחרים. תיקונות נכזבה משהוצאו השטרות החדשים (העולם הזה 930). ד"ר אבן-אודם נטל אחד השטרות בן חצי לירה, קרע אותו לגזרים ושיגר אותו עם מיכתב מנוי מק אל נשיא-המדינה. כעבור ימים אחדים קיבל אבן-אודם תשובה מנומסת בלוויית אותו שטר, כשקרעני מודבקים זה לזה בנייר דבק שקוף.

עדיים מעניינים מאוד. אבן-אודם לא נכנע. נטל שטר של עשר לירות, קרעו שוב לגזרים ושלח הפעם כמה מיכתבים: לנשיא-המדינה, לראש-הממשלה ולנגיד בנק ישראל. לכל מיכתב צירף קרע של השטר.

גם הפעם נשאר אבן-אודם בודד ברימון שן-הסלע. ואמר: "אני מצטער שלא שלחתי עוד קרע לאיש גוסף - היועץ המישפטי, חיים כוהן. לו לא היתה כל ברירה אלא להעמידני לדין, וזה בדיוק מה שאני רוצה, כי אני קורא לעדים מעניינים מאוד!"

גרמניה

חתיית המתים

אלמנת המילחמה לינה אגרס לא האמינה למישמע אונזיה. "השמעת גברת אגרס, כי בעלך חוזר?" שאלה שכנתה, הבעל, אוטו אגרס, נפל בחזית הרומית בשנת 1943.

השכנה עמדה על שלה. בהעדרה של לינה, ביקרה בדירתה גיטתה, והודיעה ש"הבעל הופיע". דברים כאלה קורים! סיכמה השכנה באדישות.

כשהיא מטורפת-למחצה רצה הגברת אגרס אל גיטתה. הבעל לא היה שם, אך הודיעה הגיטה: מששמע הבעל כי לינה מבלה עם גברים אחרים, הסתלק ונעלם. אולי הצטרף ללגיון-הזרים הצרפתי.

שלוש שנים. לינה אגרס נפלה למש"כ. קרוביה פתחו בחיפושים קדחתניים, חקרו בצלבי-האדום, בממשלה, באירגון השבויים. איש לא שמע על אוטו אגרס. לבסוף פנו למישטרה הפלילית.

קריעת שטר היא עבירה על החוק, כי חיסול המסבע עלול לגרום שינוי במחזור, מבלי שהשינויות ירגישו בכך.

פולה בן-גוריון שונאת צלמים

לך קראה לעבר הצלמים שניסו לצלמה: "מה אתם שוברים עלי סתם פילמים?"

החוקרים התגייסו לפיענוח התעלומה. אחרי מאמץ-עיליון שברו את הגישה: היא הודתה שהכל היה מעשה-קונדס. חוץ מזה רצתה ללמד את לינה לקח, כי התנהגותה לא מצאה חן בעיניה.

אולם עתה היתה זאת התנהגותה שלה שלא מצאה חן: היא הומנתה למישפט, בעוון גרימת נזק לכריאות האלמנה. הערי גש המכסימלי: שלוש שנות מאסר.

קולנוע

התנקשות בנושא!

סאדנלי היא עיר קלאפורנית קטנה, אליה בא פושע בשם ג'ון בארון (פראנק סיי נאטרה) בלוויית שני עוזרים. מטרותם לרצוח את נשיא ארצות-הברית, העומד להגיע לשם ברכבתו, כדי לדוג דגים ב"אגם שבסביבה.

בארון פורש לאחד הבתים בעיר, לוקח בשבי את תושביו, והכל - שובים ושבויים - ממתינים להתנקשות הגדולה. זהו מצב היוצר מתח מסויים. אולם אף לרגע אין הסרט מתעלה ליותר ממה שהוא: סרט מתח קטן. סרטיט טוב יותר יכול היה להפוך לניתוח פסיכולוגי מעניין. אולם המחבר, ריצ'ארד סילי, שיבץ בדיאלוגים את כל ההנרקות המוכרות מאז פני הצלאת ועד אלדוראדו, על ילדות ללא חינוך ועוד גורמים שחזקה עליהם שיהפכו את האדם לפושע. בהתחשב בריבוי נסיבות המקילות הללו, הרי שמישחקו של פראנק סינאטרה בהתנקשות בסאדנלי גרי-אה עצבני, אך טוב למדי.

אנשים

יעל, בתו בת ה-16 של הרמטכ"ל משה דיין, מטיילת עתה באירופה. לאחר סיום בית-הספר התיכון, בלוויית סבתה, המייצגת את ישראל בוועידה בינלאומית של בתי-הארה הנערכת באוסלו. מתוך כתבה שפירסמה השבוע בדבר, מתברר כי את הרושם העז ביותר עשה עליה המאנק-פיס - אותו פסל של הילד העושה את צרכיו והקבוע בכיכר לחוב בכריסל, בירת בלגיה, אותו תיארה ב-56 מילים...

מעוללות מערכת הבחירות סיפר השבוע מנהיג חרות, ח"כ מנחם בגין: יום אחד היה צריך לנאום במעברה שבה קיים רק בית-קפה אחד, הנמצא תחת השפעת מפא"י. נהגו של בגין לא הניח לו לשתות את התה שהוגש לו שם. מחשש של הרעלה, ולגם בעצמו מהתה והיכה עשר דקות. לא היו תוצאות כלשהן.

העיתונאי דן (מה נשמע?) בן-אמון, שניהל משאומתן עם קול-יש"ר, ראל על כתיבת תוכנית שבועית, אך לא הסכים למחר הירוד, הציע לבסוף לשיי רות-השידור הצעה יעילה וזולה. "קתה" אמר, "ילד קטן שירוך אחרי וירשום כל מה שאני אומר, וזה יעלה לכם יותר בזול."

כתובת על קיר חדר-האוכל באחד מבתי-צה"ל, אישים: "זיעה חוסכת דם. שכל חוסך זיעה. הרצאה חוסכת שכל. שינה חוסכת הרצאה. תישן בהוצאות!"